

Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Jeleniogórskie



Model Innowacji Społecznej

„Bezdomni dla bezdomnych”

Informacja i innowacji społecznej:

Model innowacji społecznej „Bezdomni dla bezdomnych” powstał w ramach projektu „Innowacje na ludzką miarę 2”, który jest kontynuacją przedsięwzięcia, realizowanego przez Fundację Stocznia i Miasto Gdynia w latach 2016-2019, i jest finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. Wartość projektu: 5 199 682,40 zł (w tym 4 382 292,33 zł ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i 817 390,07 zł ze środków dotacji celowej budżetu państwa).

Pomysłodawcą innowacji i autorem modelu jest Marcin Wierzchucki – Sekretarz Jeleniogórskiego Koła Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta, Kierownik Schroniska dla osób bezdomnych w Jeleniej Górze, przy ul. Wolności 180. Współautorem jest Maciej Piestrzyński – Zastępca Kierownika odpowiedzialny za działalność Noclegowni i Ogrzewalni, który jest jednocześnie doświadczonym streetworkerem.

Innowacja społeczna realizowana była w Jeleniogórskim Kole Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta w okresie od października 2021 do marca 2022 roku.

Diagnoza problemu:

Według danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej liczba osób bezdomnych w Polsce wynosi 30,33 tys (Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych, edycja 2019). Jest to wartość zdecydowanie zaniżona, nie obejmująca osób przebywających w placówkach leczniczych, Domach Pomocy Społecznej i mieszkających u znajomych. Osoby bezdomne stanowią od 1 do 10% populacji Polski. Jest to grupa najbardziej narażona na wykluczenie społeczne z powodu bardzo niskiego statusu społecznego i panujących przekonań. Osoby w kryzysie bezdomności często uważane są za osoby leniwe, nie chcące podjąć zatrudnienia, żyjące na koszt podatników. Najczęściej utożsamiane są z alkoholikami, kryminalistami, którzy sami zapracowali na swój los. Stereotypy takie są bardzo krzywdzące dla większości osób bezdomnych, którzy nawet jeżeli mają problem z uzależnieniami i/lub byli osadzeni w zakładzie karnym często chętnie podejmują pracę i dążą do zmiany swojej sytuacji życiowej. Trudną sytuację osób bezdomnych pogłębia również fakt, iż część z nich jest osobami z niepełnosprawnościami w tym z zaburzeniami psychicznymi, co w połączeniu z trudnościami związanymi z dostępem do placówek służby zdrowia prowadzi często do pogarszania się ich stanu zdrowia a nawet śmierci. Niskie poczucie własnej wartości i negatywny odbiór społeczny bardzo często prowadzą do apatii, zniechęcenia, wycofania społecznego i wyuczonej bezradności. Osoby bezdomne, które kilka lat przebywają w placówkach pomocowych takich jak Schroniska i Noclegownie najczęściej pomimo deklaracji podjęcia

zatrudnienia, odczuwają duży lęk przed podjęciem pracy poza placówką, a uzyskiwanie dochodu innego niż świadczenia z Ośrodków Pomocy Społecznej związane jest z obawami o natychmiastowym zajęciu wynagrodzenia przez komorników i firmy windykacyjne oraz jednoczesne naliczanie odpłatności za pobyt w Schronisku przez Ośrodki Pomocy Społecznej właściwe z względu na ostatni adres zameldowania na pobyt stały. Dla takich osób najlepsze wydają się być rozwiązania pozwalające znaleźć zatrudnienie najpierw w placówce pomocowej, a dopiero po okresie adaptacyjnym umożliwić im poszukiwanie zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

Część osób bezdomnych przebywających w Schroniskach i Noclegowniach bardzo chętnie włącza się w życie placówki, oraz w działania prowadzone przez organizacje pomocowe na rzecz lokalnej społeczności. Osoby w kryzysie bezdomności najczęściej chętnie włączają się w akcje pomocowe dla osób znajdujących się w podobnej sytuacji życiowej, takie jak wydawanie żywności dla osób ubogich, wigilie plenerowe oraz działania o charakterze streetworkingu.

Według danych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej 6 tysięcy osób w kryzysie bezdomności przebywa w miejscach niemieszkalnych (Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych, edycja 2019). Są to dane statystyczne zebrane jednego dnia i generalnie nie odzwierciedlają rzeczywistości. Z 20-letniego doświadczenia działalności Koła Jeleniogórskiego wnioskujemy, iż prowadząc placówki, w których przebywa 120 osób, drugie tyle przebywa w przestrzeni publicznej. Osoby te bardzo często odmawiają jakiegokolwiek

pomocy, lub korzystają z pomocy doraźnej w postaci żywności lub schronienia w Ogrzewalni w okresie mrozów. Streetworkerzy pracujący w Towarzystwie często zgłaszają problemy z nawiązaniem kontaktu z takimi osobami. Pomimo kompetencji i wiedzy w zakresie bezdomności i streetworkingu mają olbrzymią trudność z nawiązaniem relacji z osobami, które ewidentnie potrzebują pomocy, jednak notorycznie jej odmawiają. Powoduje to systematyczne pogarszanie ich stanu zdrowia aż do śmierci włącznie. Z uwagi na powyższe Jeleniogórskie Koło Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta podjęło działania mające na celu z jednej strony aktywizację zawodową podopiecznych Schronisk i Noclegowni poprzez przygotowanie ich do roli streetworkera, z drugiej - dotarcia do osób w kryzysie bezdomności przebywających w miejscach niemieszkalnych poprzez pracę bezdomnych streetworkerów.

Propozycja rozwiązania problemu:

Jeleniogórskie Koło Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta podjęło się przetestowania rozwiązania polegającego na wykorzystaniu potencjału osób bezdomnych przebywających w stacjonarnych placówkach do prowadzenia streetworkingu samopomocowego. Pomysł zakładał, iż w ramach zadania zrekrutowana zostanie minimum 10-osobowa grupa bezdomnych mężczyzn, która przejdzie szkolenie teoretyczne z podstaw pracy streetworkera, szkolenie praktyczne pod okiem doświadczonego streetworkera oraz odbycie stażu w Jeleniogórskim Kole Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta w

charakterze osób pracujących w terenie i wyszukujących miejsca niemieszkalne w poszukiwaniu osób bezdomnych zamieszkujących w przestrzeni publicznej. Po zakończeniu realizacji zadania planowane było zatrudnienie części bezpośrednich uczestników zadania przy realizacji usługi dla Gmin, a w razie braku finansowania pracę w ramach wolontariatu. Jednocześnie założeniem projektowym było, iż przeszkolone wcześniej osoby stanowią będą część kadry niezbędnej do realizacji działań Towarzystwa w planowanych w najbliższej przyszłości projektach. Uzyskanie kwalifikacji zawodowych w zakresie streetworkingu i podjęcie aktywności zawodowej w tej dziedzinie pozwoli bezpośrednim beneficjentom projektu na stopniowe odbudowywanie poczucia własnej wartości oraz umożliwi im na przewartościowanie własnych doświadczeń życiowych i wykorzystanie ich w pracy zawodowej.

Testowanie innowacji

Testowanie innowacji podzielone zostało na 5 podstawowych punktów:

- Rekrutacja uczestników - w ramach działania zrekrutowano 10-cio osobową grupę przyszłych streetworkerów. Osoby te rekrutowane były w jeleniogórskich Schroniskach i Noclegowni. Rekrutacja przeprowadzona została przez koordynatora przedsięwzięcia we współpracy ze streetworkerem pracującym w organizacji i kierownictwem placówek.
- Szkolenie z zakresu streetworkingu. Dla zrekrutowanych wcześniej osób przeprowadzono szkolenie w formie online. Szkolenie przeprowadzone

zostało przez Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności.

- Staż zawodowy dla uczestników szkolenia. Przeprowadzenie płatnego szkolenia zawodowego z zakresu streetworkingu prowadzonego przez doświadczonego streetworkera.
- Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób bezdomnych przebywających w przestrzeni publicznej.
- Prowadzenie streetworkingu przez osoby bezdomne na zlecenie Gmin, w ramach projektów Towarzystwa lub na zasadzie wolontariatu.

Rekrutacja do projektu prowadzona była od dnia 01.10.2021 do dnia 31.10.2021 r. W procesie udział wzięli pracownicy Towarzystwa: Zastępca Dyrektora, Kierownik Schroniska, Kierownik Noclegowni i Ogrzewalni, Starszy Opiekun/Streetworker.

Każdy z kierowników typował do udziału w dalszych działaniach podopiecznych podległych mu placówek. Dodatkowo Streetworker typował osoby zamieszkujące w miejscach niemieszkalnych, a Kierownik Noclegowni i Ogrzewalni w porozumieniu z terapeutą zapraszał do udziału w projekcie osoby w kryzysie bezdomności zamieszkujące ośrodek Nowa Nadzieja w Janowicach Wielkich.

W ten sposób do udziału w działaniach wytypowano 16 osób. Następnie odbyły się rozmowy indywidualne z kandydatami, podczas których brane były pod uwagę cechy psychospołeczne przyszłych streetworkerów, zgodnie ze standardem streetworkingu; a mianowicie:

Cechy osobowości

- akceptacja/tolerancja grupy docelowej
- otwartość
- cierpliwość
- odporność
- dyskrecja
- postawa budząca zaufanie
- empatia
- opanowanie

Umiejętności

- nawiązywania i podtrzymania kontaktów
- słuchania
- podejmowania szybkich decyzji adekwatnych do sytuacji
- analizy sytuacji
- nieoceniań
- niemoralizowania
- akceptacji decyzji życiowych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością

Wiedza i doświadczenie

- doświadczenie w kontakcie z osobami bezdomnymi lub generalnie zagrożonymi wykluczeniem
- wiedza z zakresu bezdomności

- znajomość specyfiki środowiska ludzi bezdomnych
- podstawowa wiedza w zakresie funkcjonowania środowiska lokalnego w tym znajomość instytucji oraz topografii środowiska pracy
- podstawowa wiedza z zakresu pedagogiki, psychologii, socjologii, pomocy społecznej, prawa, edukacji zdrowotnej i pomocy medycznej.

Po rozmowach indywidualnych do dalszych działań wytypowano 11 osób: trzech podopiecznych Noclegowni, dwóch podopiecznych ośrodka Nowa Nadzieja i sześciu mieszkańców Schroniska. Pozostałe pięć osób albo nie spełniały kryteriów (osoby mało stabilne, słabo komunikatywne lub głęboko uzależnione od alkoholu), lub zrezygnowały z uczestnictwa w dalszych działaniach (w tym osoba poruszająca się na wózku elektrycznym).

Szkolenie z pracy metodą streetworkingu odbyło się w formule online na platformie ZOOM. Zgodnie z założeniami innowacji szkolenie prowadzone było przez Pomorskie Forum na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności w dniach 16 – 24 listopada 2021 roku.

Terminy poszczególnych zajęć:

16.11 godz. 8-17 Bezdomność i wykluczenie społeczne

18.11 godz. 8-17 Wykluczenie i system pomocy osobom bezdomnym

19.11 godz. 8-16:15 Komunikacja i metodyka pracy cz. 1

22.11 godz. 8-16:15 Komunikacja i metodyka pracy cz. 2

23.11 godz. 8-17 Metodyka pracy, praktyczne aspekty, podstawy etyczne

24.11 godz. 8-17 Praca z osobami doświadczającymi kryzysów psychicznych

W sumie odbyło się 48 godzin szkoleniowych, w których uczestniczyło łącznie 11 osób (jedna z nich w trakcie zajęć zrezygnowała z dalszych działań). Cztery osoby łączyły się na własnych urządzeniach, a 7 uczestniczyło w szkoleniu w gabinecie Kierownika i łączyło się za pośrednictwem użyczonego do tego celu laptopa służbowego.

Osobom uczestniczącym w szkoleniu rozdano ankiety ewaluacyjne (w załączeniu), które będą podstawą do rekomendacji i uwag. Autor innowacji również planuje spotkać się z wykładowcami na platformie ZOOM i zebrać od nich opinie odnośnie szkolenia dla tak specyficznej grupy odbiorców.

Z informacji zwrotnych od odbiorców wiadomo, iż szkolenie w tej formule było zbyt intensywne. 9 godzin zajęć to zdecydowanie za dużo, tak więc w przyszłości szkolenie takie powinno być rozplanowane na większą liczbę dni.

Odbiorcy innowacji wskazywali również, iż lepiej czuliby się podczas tradycyjnej formuły szkolenia. Tematyka niektórych zajęć również wzbudzała kontrowersje. Zwłaszcza metoda Hausing First była przedmiotem wielu dyskusji wśród odbiorców i część osób absolutnie nie zgadzała się z jej założeniami.

Staż zawodowy dla uczestników szkolenia. W pierwszym etapie w stażu zawodowym udział wzięło 10 osób w kryzysie bezdomności – 2 podopiecznych Noclegowni, 6 podopiecznych Schroniska, jeden podopieczny hostelu dla osób uzależnionych przy ośrodku Nowa Nadzieja, jedna osoba usamodzielniająca się (zamieszkująca w wynajętym mieszkaniu). Niestety,

zgodnie z przewidywaniami, największe problemy związane były z osobami zamieszkującymi w Noclegowni, co w konsekwencji spowodowało, iż żadna z nich nie przeszła do kolejnego etapu stażu. Po pierwszym miesiącu szkolenia praktycznego, spośród 10 osób wyłoniono 4, które przez kolejne 2 miesiące miały nabierać doświadczenia jako streetworker. Przy wyborze brane były przede wszystkim: sumienność, zaangażowanie, umiejętność nawiązywania kontaktu, dbałość o wypełnianie dokumentacji oraz stabilność emocjonalna. Wszyscy czterej, wybrani do dalszego testowania innowacji, byli podopiecznymi Schroniska. Na samym początku miesiąca dwóch z nich dostało informacje od komorników o zajęciu wynagrodzenia, Jeden z nich od razu porzucił pracę, drugi, po rozmowach z pracownikiem socjalnym i pomysłodawcą innowacji zdecydował się na kontynuację zatrudnienia w ramach innowacji. W miejsce osoby, która odeszła zaproponowano kontynuację stażu podopiecznemu hostelowi dla osób uzależnionych przy ośrodku Nowa Nadzieja, który był pierwszą osobą na liście rezerwowej. Osoba ta posiadała prawo jazdy, co w rezultacie okazało się dużym atutem, gdyż po użyczeniu samochodu służbowego Towarzystwa, mógł szybko reagować na informacje o przebywaniu osób bezdomnych w przestrzeni publicznej. Wyłonione w ten sposób osoby kontynuowały z powodzeniem staż na stanowisku streetworkera.

Punkt Konsultacyjny funkcjonował w Jeleniej Górze, przy ul. Jana Pawła II 7 – w budynku mieszczącym się przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w

Jeleniej Górze. Punkt funkcjonował w dni powszednie w godzinach 14 – 16, a także w ramach konieczności w godzinach umówionych przez doradcę z osobami w kryzysie bezdomności przebywającymi w przestrzeni publicznej. Do punktu konsultacyjnego zgłosiło się łącznie 26 osób w kryzysie bezdomności, w tym 9 osób jednorazowo, natomiast 17 osób korzystało z porad wielokrotnie. W sumie udzielono 103 porad. Żywność otrzymało 23 osoby, w tym 17 wielokrotnie. W Punkcie Konsultacyjnym udzielano porad z zakresu uzyskania schronienia przez osoby w kryzysie bezdomności, uzyskania żywności, pomocy w uzyskaniu dowodu osobistego, ubezpieczenia zdrowotnego, rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy, oraz możliwości uzyskania stażu zawodowego. W okresie funkcjonowania Punktu 6 osób w kryzysie bezdomności zamieszkujących poza placówkami pomocowymi odbywało staż zawodowy w Jeleniogórskim Kole Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta. 5 z nich ukończyło staż, jedna zmarła. Obecnie trwa rekrutacja na kolejne szkolenia i staż – 4 osoby już wypełniły niezbędne dokumenty. Doradca w Punkcie Konsultacyjnym był także opiekunem stażystów, wyznaczał im obowiązki i dbał o wypełnianie dokumentacji. Działalność takiej placówki przy prowadzeniu streetworkingu nie jest koniecznością jednak z punktu widzenia aktywizacji zawodowej i społecznej osób w kryzysie bezdomności przebywających w przestrzeni publicznej jest bardzo istotne. Osoba zatrudniona w Punkcie, powinna być wyposażona w niezbędną wiedzę z zakresu pomocy społecznej, prawa pracy itp., a także posiadać rozwinięte umiejętności interpersonalne i doświadczenie w pracy z

osobami w kryzysie bezdomności.

Prowadzenie streetworkingu po okresie testowania innowacji.

Po zakończeniu testowania innowacji, jeden uczestnik został zatrudniony w

Kole w charakterze streetworkera w ramach realizacji zadania własnego

Gminy pn.: „prowadzenie Ogrzewalni dla osób bezdomnych”.

Powołana przez Koło Fundacja Wspierania Rodziny im. św. Jana Pawła II

złożyła projekt w ramach ministerialnego Programu pomocy osobom

bezdomnym „Pokonać bezdomność”. Projekt ten jest kontynuacją działań

wypracowanych podczas testowania innowacji.

Koło Jeleniogórskie od miesiąca kwietnia planuje prowadzenie streetworkingu

przez uczestników innowacji w ramach prac społecznie użytecznych.

Trzy osoby spośród uczestników testujących innowację społeczną

zamieszkuje obecnie w tworzonych przez organizację mieszkaniach

treningowych.

Wnioski z poszczególnych etapów testowania innowacji

Rekrutacja uczestników

- W proces rekrutacji włączeni powinny być osoby bezpośrednio pracujące z beneficjentami i znają ich sytuacje, mocne i słabe strony.
- Rekrutacją objęci powinni być głównie mieszkańcy Schronisk.

- podopieczni Noclegowni wchodząc w działania powinni być od razu objęci terapią i asystenturą.
- Przy procesie rekrutacji warto zwrócić szczególną uwagę oprócz cech osobowości na zadłużenia komornicze i gotowość beneficjentów do spłaty ewentualnych zaległości, a także na problemy związane z uzależnieniami.

Szkolenie

- Uczestnicy preferują tradycyjną formę szkolenia, z większym naciskiem na zajęcia praktyczne.
- Materiał szkoleniowy powinien być dobrze dobrany do grupy docelowej, ograniczenie do niezbędnego minimum zajęć teoretycznych lub ewentualne przekazywanie wiedzy teoretycznej na zajęciach w terenie.
- Osoby prowadzące szkolenie powinny mieć doświadczenie w pracy z osobami bezdomnymi, aby móc w lepszy sposób przekazywać im wiedzę.

Staż

- Uczestnicy stażu zawodowego powinni być jednocześnie objęci wsparciem asystenta osób bezdomnych, terapeuty i pracownika socjalnego.
- W pierwszym miesiącu stażu uczestnicy powinni wykonywać pracę pod bezpośrednim nadzorem opiekuna streetworkerów (preferowane jest aby streetorking prowadzony był w trójkach – dwóch stażystów i opiekun).

- Osoby, które wcześniej przejawiały skłonność do nadużywania środków psychoaktywnych powinny być od razu objęte wsparciem terapeuty uzależnień – rekomenduje się zawiązywanie kontraktu socjalnego, w którym zatrudnienie uwarunkowane zostanie podjęciem działań terapeutycznych.
- Istotny jest szybki przepływ informacji odnośnie zajęć komorniczych, tak aby jak najwcześniej można było podjąć działania zmierzające do ich ograniczenia. Ważne jest również żeby asystent osoby bezdomnej lub pracownik socjalny posiadał doświadczenie w kontaktach z komornikami
- Streetworkerzy posiadający prawo jazdy stanowią dodatkowy atut gdyż po użyczeniu samochodu służbowego Towarzystwa, mogą szybko reagować na informacje o przebywaniu osób bezdomnych w przestrzeni publicznej.
- Opiekun stażystów powinien nawiązać dobrą współpracę z pracownikami socjalnymi obejmującymi swoją pracą teren działania streetworkerów, w celu pozyskiwania informacji o osobach w kryzysie bezdomności przebywającymi w przestrzeni publicznej oraz szybkiej reakcji w sytuacjach kryzysowych.

Punkt Konsultacyjny

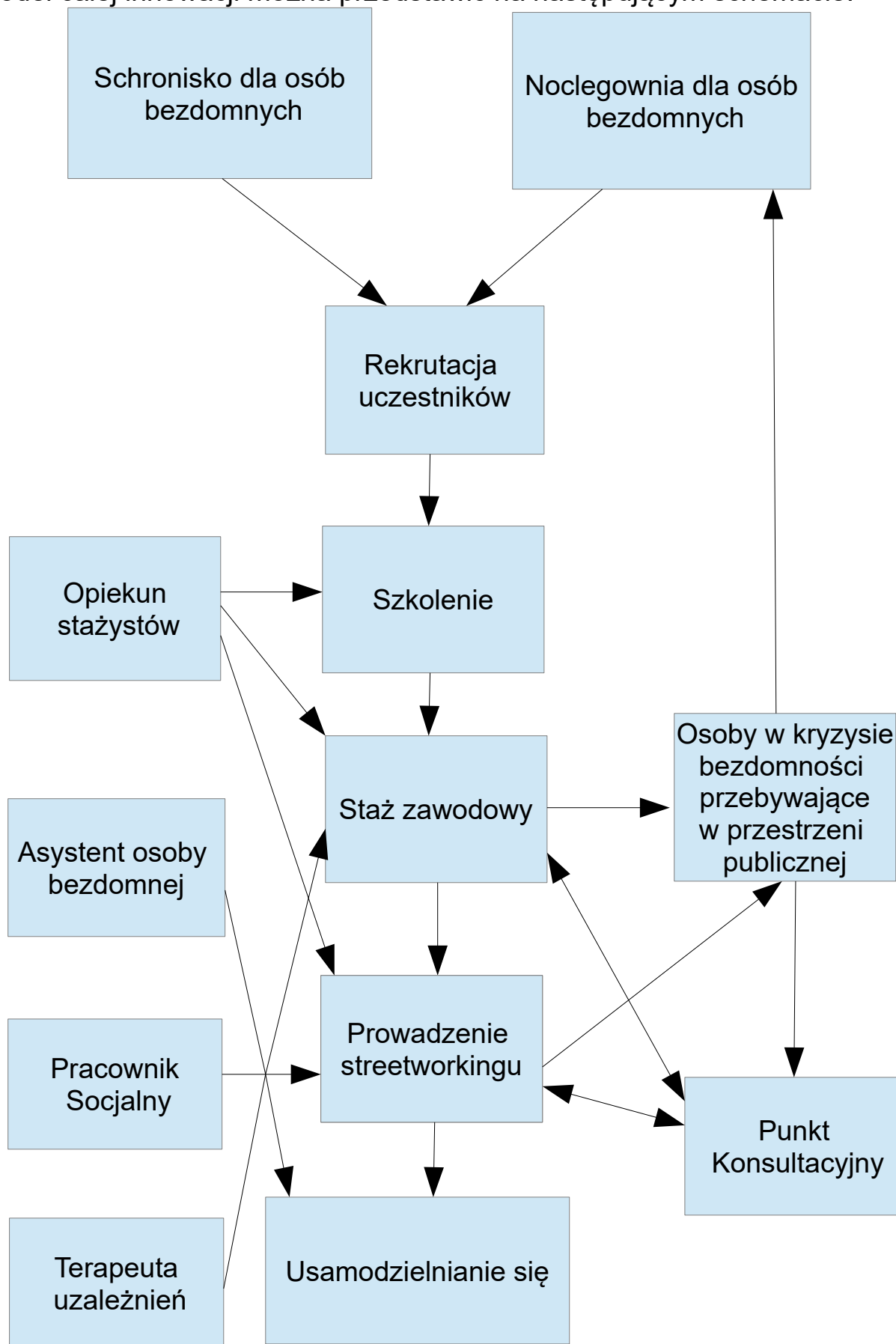
- doradca w punkcie konsultacyjnym powinien posiadać doświadczenie w pracy z osobami w kryzysie, najlepiej w charakterze asystenta osoby bezdomnej oraz dobrą znajomość ustawy o pomocy społecznej.
- Doradca powinien być dobrze zorientowany w systemie wsparcia w

regionie, działalności instytucji i organizacji pomocowych, możliwości aktywizacji zawodowej i społecznej osób z kręgu wykluczenia społecznego, a także pomocy pomocy psychiatrycznej, psychologicznej i terapeutycznej.

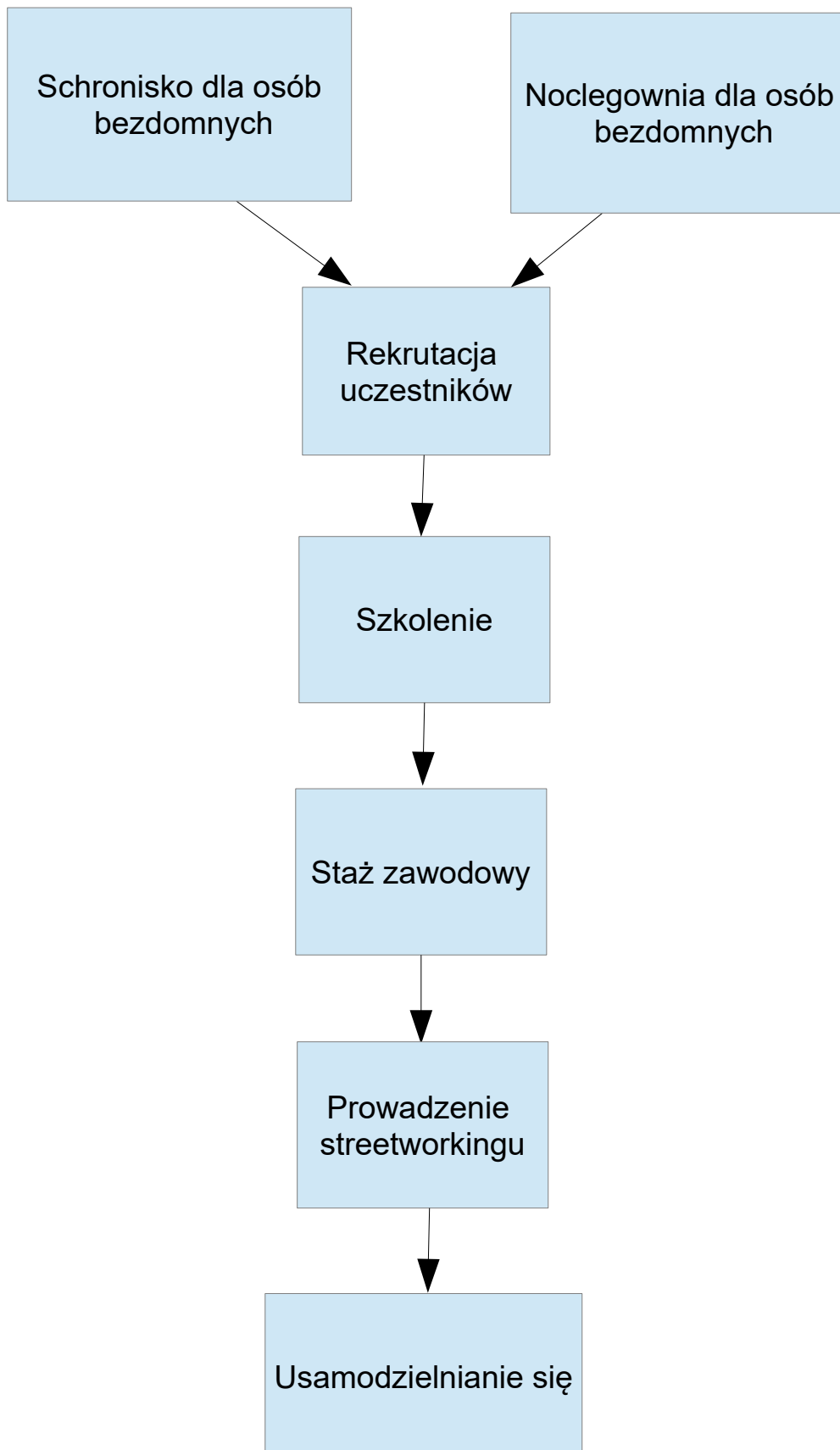
- W Punkcie Konsultacyjnym odbiorcy powinni móc uzyskać pomoc w zakresie rozszerzonym (większą niż w innych instytucjach), tylko wtedy tak naprawdę działalność placówki jest zasadna.

Rys 1. Model Innowacji - całość

Model całej innowacji można przedstawić na następującym schemacie:



Schemat całościowy wydaje się dość skomplikowany dlatego też lepiej przedstawiać to na poszczególnych blokach, w których najważniejszy jest sam model prowadzenia działań przygotowujących do pracy w charakterze streetworkera (Rys 2) :



Do udziału w działaniach zapraszane powinny być osoby w kryzysie bezdomności, które podczas pobytu w placówkach pomocowych wykazały się zaangażowaniem w powierzane zadania oraz charakteryzujące się cechami osobowości odpowiednimi do pracy w roli streetworkera. Dodatkowo osoby te powinny poddać się diagnozie w zakresie uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych. Z uwagi na powyższe rekomendowane jest, aby rekrutacja odbywała się głównie w Schroniskach dla osób bezdomnych, gdyż w placówkach tych podopieczni przebywają zwykle dłuższy czas, przez całą dobę, dzięki czemu można ich lepiej poznać i poobserwować w różnych sytuacjach. Oczywiście wykluczanie osób korzystających z pomocy Noclegowni i Ogrzewalni byłoby krzywdzące i niesprawiedliwe, jednak osoby typowane z tych placówek powinny być od razu objęte wsparciem asystenta osoby bezdomnej oraz terapeuty uzależnień. Proces rekrutacji powinien być prowadzony przez doświadczonych streetworkerów we współpracy z kierownictwem poszczególnych placówek. Preferowane jest aby rekrutacja odbywała się w formie luźnej rozmowy podczas której kandydat otrzymuje szereg pytań na podstawie których osoby rekrutujące będą mogły wypełnić formularz opracowany na podstawie publikacji „Standard streetworkingu” wydanej w ramach Projektu systemowego „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej” zadanie nr 4 w zakresie standaryzacji pracy z bezdomnymi w tym: opracowanie modelu „Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności”

(https://efs.mriips.gov.pl/__data/assets/pdf_file/0009/11124/za1_nr_10_model_g

swb.pdf):

| | Poziom | | | |
|---|--------|--------------|--------|-----------|
| | słabo | dostatecznie | dobrze | b. dobrze |
| Cechy osobowości | | | | |
| - akceptacja/tolerancja grupy docelowej | | | | |
| - otwartość | | | | |
| - cierpliwość | | | | |
| - odporność | | | | |
| - dyskrecja | | | | |
| - postawa budząca zaufanie | | | | |
| - empatia | | | | |
| - opanowanie | | | | |
| Umiejętności | | | | |
| - nawiązywania i podtrzymania kontaktów | | | | |
| - słuchania | | | | |
| - podejmowania szybkich decyzji adekwatnych do sytuacji | | | | |
| - analizy sytuacji | | | | |
| - nieoceniać | | | | |
| - niemoralizowania | | | | |
| - akceptacji decyzji życiowych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością | | | | |
| Wiedza i doświadczenie | | | | |
| - doświadczenie w kontakcie z osobami bezdomnymi lub generalnie zagrożonymi wykluczeniem | | | | |
| - wiedza z zakresu bezdomności | | | | |
| - znajomość specyfiki środowiska ludzi bezdomnych | | | | |
| - podstawowa wiedza w zakresie funkcjonowania środowiska lokalnego w tym znajomość instytucji oraz topografii środowiska pracy | | | | |
| - podstawowa wiedza z zakresu pedagogiki, psychologii, socjologii, pomocy społecznej, prawa, edukacji zdrowotnej i pomocy medycznej | | | | |
| SUMA | 0 | 0 | 0 | 0 |

Oczywiście w mniejszych placówkach, w których kadra dobrze zna podopiecznych proces rekrutacji, po rekomendacji ze strony kierownictwa, może ograniczać się do zbadania motywacji uczestników i ich stopnia uzależnienia. Oby dwa te aspekty powinny także być wzięte pod uwagę niezależnie od cech osobowości, umiejętności oraz wiedzy i doświadczenia. Dodatkowo rekrutowane osoby powinny mieć pełną świadomość, że uzyskanie legalnego dochodu wiąże się często z natychmiastowym

uaktywnieniem się komorników, jeżeli dana osoba posiada zadłużenie, również takie, o którym nie zdaje sobie sprawy. Dobrym rozwiązaniem może być tutaj włączenie w proces rekrutacji prawnika, który po jego zakończeniu przedstawi uczestnikom możliwości podjęcia rozmów z komornikami, uzyskania odroczeń, umorzeń i innych form ochrony przed zajęciem wynagrodzenia. Warto także zaprosić do współpracy osobę, która miała zaległości komornicze i przez różne działania udało jej się z nich wyjść.

Szkolenie z pracy metodą streetworkingu

Według przytoczonego wcześniej „Standardu streetworkingu” szkolenie powinno obejmować następujące zagadnienia:

- 1 Bezdomność i wykluczenie społeczne 6 godzin
- 2 System pomocy osobom bezdomnym 2 godziny
- 3 Metodyka pracy metodą streetworkingu wśród osób bezdomnych 16 godzin
- 4 Komunikacja w pracy streetworkera 5 godzin
- 5 Współpraca ze służbami i innymi podmiotami 4 godziny
- 6 Zachowania bezpieczne w terenie 3 godziny
- 7 Praktyczne aspekty pracy metodą streetworkingu z osobami bezdomnymi 2 godziny
- 8 Podstawy etyczne pracy streetworkera 2 godziny

Podany zakres godzinowy według standardu stanowi niezbędne minimum.

W przypadku osób znajdujących się w kryzysie bezdomności pierwsze zagadnienie mogłoby być ograniczone do 2 godzin, na korzyść zagadnień 7 i

8. Dodatkowo w programie szkolenia zamieszczono moduł: „Praca z osobami doświadczającymi kryzysów psychicznych”, który jest bardzo istotny w pracy streetworkera, zwłaszcza w obecnych czasach, gdy zaburzenia i choroby psychiczne dotyczą coraz większego odsetka ogółu populacji.

Wnioski z etapu testowania innowacji jednoznacznie wskazują, iż szkolenie powinno odbywać się w formule tradycyjnej (stacjonarnej), z jak największym nastawieniem na zajęcia praktyczne. Biorąc to wszystko pod uwagę, dla osób w kryzysie bezdomności rekomenduje się następujący cykl szkoleń:

1. Bezdomność i wykluczenie społeczne 2 godziny
2. System pomocy osobom bezdomnym 2 godziny
3. Metodyka pracy metodą streetworkingu wśród osób bezdomnych 16 godzin
4. Komunikacja w pracy streetworkera 5 godzin
5. Współpraca ze służbami i innymi podmiotami 4 godziny
6. Zachowania bezpieczne w terenie 3 godziny
7. Praktyczne aspekty pracy metodą streetworkingu z osobami bezdomnymi 3 godziny
8. Podstawy etyczne pracy streetworkera 3 godziny
9. Praca z osobami doświadczającymi kryzysów psychicznych – 4 godziny

Zaleca się również aby aby minimum 50% zajęć prowadzona była w terenie.

Staż zawodowy

Osobom, które ukończyły szkolenie zawodowe proponowane powinno być podjęcie stażu zawodowego w zakresie streetworkingu. W pierwszym

miesiącu działania rekomendowane jest aby stażyści wykonywali swoje obowiązki pod bezpośrednim nadzorem doświadczonego streetworkera, a więc prowadzili działania w trójkach: dwóch stażystów, jeden doświadczony streetworker. Rozważanie takie z jednej strony pozwala na zaobserwowanie, jak przyszli pracownicy zachowują się w terenie, z drugiej strony praca z osobom doświadczoną daje stażystom duże oparcie i okazje do praktycznej nauki zawodu. Osoba sprawująca bezpośredni nadzór nad stażystami powinna mieć co najmniej półroczne doświadczenie w pracy z osobami w kryzysie bezdomności przebywającymi w przestrzeni publicznej oraz umiejętności interpersonalne kojarzone z pracą nauczyciela, tj.:

- umiejętność nawiązywania kontaktu z innymi,
- umiejętność pracy w zespole,
- umiejętności negocjacyjne i rozwiązywanie konfliktów, wywierania wpływu,
- zachowania asertywne.

Oprócz bezpośredniej nauki zawodu streetworkera polegającej na wyszukiwaniu miejsc pobytu osób w kryzysie bezdomności przebywających w przestrzeni publicznej i nawiązywania kontaktu z nimi, streetworker-opiekun powinien zapoznać przyszłych pracowników z instytucjami świadczącymi pomoc osobom bezdomnym w regionie, przekazać im kontakt do kluczowych pracowników tych instytucji, zapoznać z niezbędną dokumentacją, przekazać informacje o znanych miejscach przebywania osób w kryzysie bezdomności

oraz zwrócić szczególną uwagę na niebezpieczeństwa w pracy, w tym umiejętność zachowania się w sytuacjach niebezpiecznych.

Po ukończeniu pierwszego miesiąca stażu, po pozytywnej rekomendacji opiekuna, osoby uczące się zawodu powinny w ramach stażu zawodowego, zacząć prowadzić samodzielne patrole, prowadzone w zespołach dwuosobowych. Prowadzenie streetworkingu w pojedynkę ze względów bezpieczeństwa nie jest zalecany i może być prowadzony jedynie przez doświadczonego streetworkera, wcześniej przygotowanego do takiego pełnienia swoich obowiązków.

Przed przystąpieniem do tego etapu stażyści powinni być zapoznani z zakresem obowiązków i podpisać go. Zakres ten nie różni się od zakresu obowiązków streetworkerów nie będących neofitami bezdomności:

ZAKRES OBOWIĄZKÓW STREETWORKERA

Misją streetworkera bezdomności jest docieranie do osób będących w kryzysie bezdomności i zagrożonych tym kryzysem; praca z nimi w kierunku pozytywnych zmian, rozumianych jako chęć zmiany sposobu życia; współpraca z osobą, wykorzystując jej zasoby i potencjał środowiska lokalnego. **Misja streetworkingu bezdomności realizowana jest poprzez** docieranie do osób w kryzysie bezdomności, przebywających w miejscach niemieszkalnych, takich jak dworce kolejowe i autobusowe, pustostany, altany działkowe, kanały, ulice, parki itp; oraz praca z nimi mająca na celu celu zmotywowanie ich do zmiany postawy życiowej, uzyskania miejsca w stosownej placówce, rozpoczęcie pracy nad wyjściem z kryzysu bezdomności i

powrotem do życia w społeczeństwie.

Do szczególnych obowiązków streetworkera bezdomności należy:

1. Docieranie do osób w kryzysie bezdomności przebywających w przestrzeni publicznej, nawiązywanie z nimi kontaktu i dalsza praca nad zmianą sytuacji życiowej zależnie od potrzeb i możliwości danej osoby.
2. Ścisła współpraca z Opiekunem Streetworkerów, w tym wykonywanie jego poleceń odnośnie wykonywanej pracy, wykonywanie obowiązków zgodnie z ustalonym przez niego grafikiem, składanie miesięcznych raportów i dziennych kart kontaktu.
3. Współpraca z Kierownictwem placówek Koła i pracownikami socjalnymi MOPS w Jeleniej Górze.
4. Znajomość i przestrzeganie przepisów prawa w zakresie pomocy społecznej.
5. Poszanowanie godności osób w kryzysie bezdomności niezależnie od stopnia zaniedbania, rasy, poglądów religijnych, politycznych, orientacji seksualnej itp.
6. Wykonywanie pracy sumiennie i starannie, stosowanie się do poleceń przełożonego w zakresie wykonywanej pracy, oraz zgłaszanie mu sytuacji niepokojących lub mających znamiona przestępstwa.
7. Współpraca z Policją, Strażą Miejską, Strażą Ochrony Kolei, Służbą Zdrowia i innymi służbami. Wzywanie pogotowia ratunkowego w razie

stwierdzenia wystąpienia sytuacji zagrożenia życia, policji – w razie stwierdzenia popełniania przestępstwa itp.

8. Postępowania we wszystkich wykonywanych zadaniach zgodnie z duchem św. Brata Alberta.
9. Stworzenie mapy miejsc niemieszkalnych w granicach administracyjnych miasta i powiatu.
10. Udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych klientów, w tym o działalności Punktu Konsultacyjnego, Schronisku, Noclegowni i Ogrzewalni.
11. Motywowanie osób w kryzysie bezdomności do zmiany postawy życiowej, uzyskania miejsca w stosownej placówce, skorzystania z pomocy MOPS, rozpoczęcia pracy nad wyjściem z bezdomności i powrotem do życia w społeczeństwie.
12. Przestrzeganie bezpieczeństwa przy wykonywanej pracy i kierowanie się zasadą ograniczonego zaufania przy kontaktach z wszystkimi osobami, a szczególnie będącymi pod wpływem alkoholu i pod wpływem środków psychoaktywnych.
13. Współpraca z instytucjami, organizacjami oraz służbami porządkowymi w zakresie rozwiązywania problemów bezdomności.
14. Prowadzenie dokumentacji udzielonej pomocy.
15. Współdziałanie w opracowywaniu dokumentów sprawozdawczych, analitycznych, informacyjnych itp.

16. Przestrzeganie przepisów o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm)

17. Przestrzeganie regulaminu placówek i innych regulaminów obowiązujących w Towarzystwie

Stażyści podczas pełnienia obowiązków powinni mieć możliwość stałego kontaktu telefonicznego do opiekuna streetworkerów, aby na bieżąco móc rozwiewać wątpliwości pojawiające się w pracy streetworkera oraz liczyć na wsparcie w sytuacjach kryzysowych. Opiekun stażystów, w godzinach ich pracy, powinien służyć im wsparciem telefonicznym i w razie pojawienia się większych problemów dojechać na miejsce i pomóc je rozwiązywać. Zakłada się, iż po dwóch miesiącach takiej pracy stażyści powinni być przygotowani do pełnienia obowiązków streetworkera bez nadzoru opiekuna.

Aby dobrze wykonywać pracę streetworkera niezbędne jest odpowiednie wyposażenie, które w przypadku osób bezdomnych bezwzględnie powinno być zakupione przez pracodawcę:

- telefon komórkowy,
- apteczka pierwszej pomocy przedmedycznej,
- plecak,
- latarka,
- odpowiednia odzież i obuwie dostosowane do pory roku,
- bilety komunikacji miejskiej (ewentualnie samochód służbowy)
- woda, kanapki dla osób w kryzysie bezdomności.

Warto również zaopatrzyć streetworkerów w ulotki i informatory o dostępnych formach pomocy w regionie, warto zaprosić streetworkerów do ich opracowywania, gdyż najlepiej znają oni potrzeby środowiska do którego mają być kierowane takie materiały.

Niezbędna dokumentacja:

Prowadzenie streetworkingu związane jest także z prowadzeniem dokumentacji, co wiąże się zwykle z problemami. Osoby bezdomne nie stanowią tutaj żadnego wyjątku, dlatego też ważne jest aby wyjaśnić im do czego taka dokumentacja służy i uzmysłwić im, iż wypełnianie jej stanowi ważny aspekt pracy streetworkera. Z uwagi na fakt, iż osoby w kryzysie bezdomności najlepiej czują się w pracy w terenie zaleca się aby ograniczyć prowadzenie dokumentacji do niezbędnego minimum.

Jednym z podstawowych dokumentów jest mapa miejsc niemieszkalnych, w których przebywać mogą osoby w kryzysie bezdomności. Dokument taki może być sporządzony w postaci dokumentu tekstowego z adresem i opisem miejsc, jednak w praktyce bardziej sprawdza się nanoszenie na wydrukowanym fragmencie planu miasta informacji o miejscach, w których nielegalnie zamieszkują osoby w kryzysie bezdomności. Forma opisowa wykorzystywana jest głównie przy współpracy z innymi służbami np.: przy corocznej akcji „zima” lub liczeniu osób bezdomnych. Forma graficzna natomiast bardzo dobrze funkcjonuje w codziennej pracy streetworkera. Rozwiązaniem idealnym natomiast byłoby zaadoptowanie do rejonu pracy streetworkerów aplikacji Arrels służącej do lokalizacji osób bezdomnych w

celu dotarcia do nich z pomocą. Niestety adaptacja aplikacji jest pracochłonna i czasochłonna, a w dodatku wiąże się ze sporymi nakładami finansowymi, tak więc możliwe jest raczej przy pozyskaniu funduszy specjalnie na ten cel.

Kolejnymi dokumentami wykorzystywanymi w pracy streetworkera jest „Karta kontaktu” i „Raport miesięczny”. Dokumenty wykorzystywane w ramach testowania innowacji opracowane zostały na podstawie materiałów szkoleniowych z projektu Zarządu Głównego Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta pn. „Akademia streetworkingu”. Pozwalają one na dokumentowanie pracy streetworkerów oraz umożliwiają identyfikowanie osób znajdujących się w kryzysie bezdomności, czyli są bardzo istotne przy udzielaniu dalszej pomocy przy współpracy z Ośrodkami Pomocy Społecznej, Policją i Służbą Zdrowia.

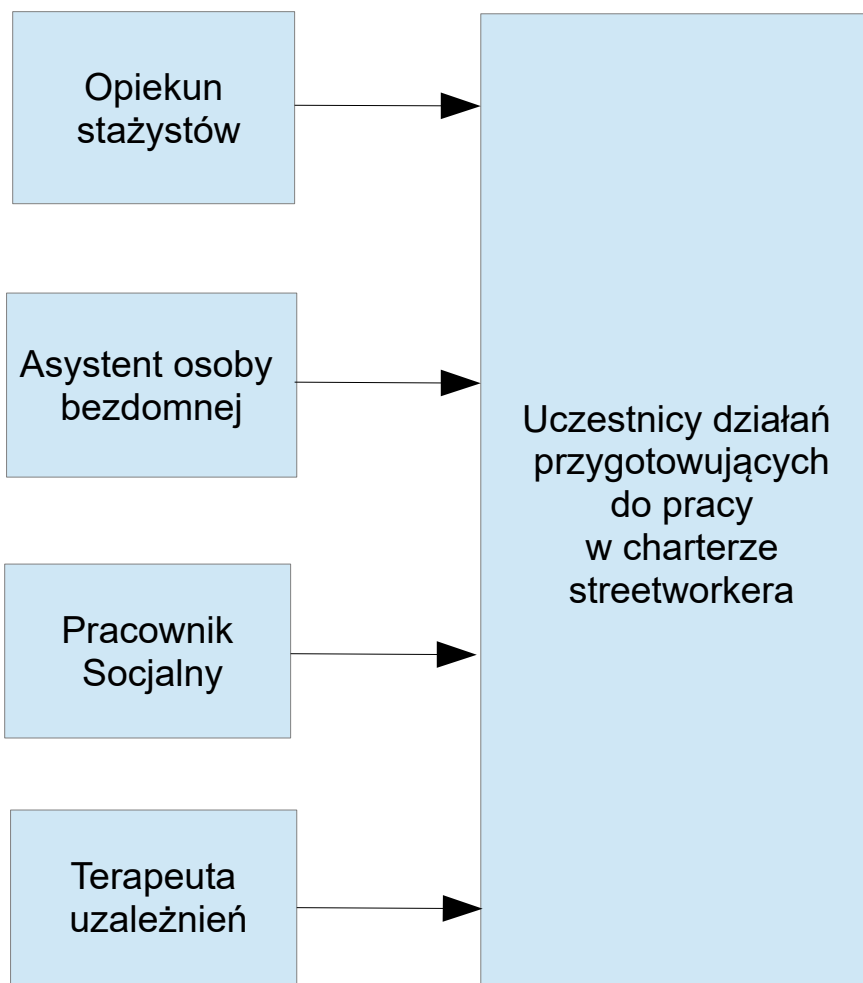
Finansowanie zatrudniania streetworkerów.

Udzielanie pomocy osobom bezdomnym w formie prowadzenia streetworkingu niestety nie znajduje się w katalogu zadań własnych Gminy o charakterze obowiązkowym dlatego też jest mile widziane ale nie koniecznie finansowane przez samorządy lokalne. Z uwagi na powyższe działania prowadzone na zasadzie streetworkingu organizowane są zazwyczaj w ramach projektów, lub też przy okazji realizacji zadania własnego Gminy pn.: „Udzielanie schronienia osobom bezdomnym w postaci Ogrzewalni”. Nie są to jednak jedyne możliwości, gdyż przy wykorzystaniu potencjału osób bezdomnych przebywających w placówkach pomocowych w roli

streetworkerów można realizować to zadanie korzystając z następujących form aktywizacyjnych.

- Staże zawodowe organizowane przez Powiatowy Urząd Pracy.
- Staże zawodowe organizowane w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych
- Prace Społecznie Użyteczne realizowane przez Powiatowe Urzędy Pracy we współpracy z Ośrodkami Pomocy Społecznej.

Drugim elementem Modelu wypracowanym podczas testowania innowacji społecznej jest model wsparcia osób podejmujących działania związane z zatrudnieniem w charakterze streetworkera (Rys. 3):



Model ten oparty jest na wprowadzaniu usług asystenckich dla usamodzielniających się osób bezdomnych.

Pierwszą osobą służącą wsparciem stażystom jest ich Opiekun, czyli doświadczony streetworker prowadzący praktyczną naukę zawodu. Rola Opiekuna w poszczególnych etapach została opisana powyżej i polega ona głównie na wsparciu merytorycznym i pomocy w rozwiązywaniu problemów pojawiających się w pracy streetworkera.

Kolejną ważną osobą w procesie aktywizacji zawodowej osób bezdomnych jest pracownik socjalny.

Wraz z podjęciem zatrudnienia zmienia się także sytuacja materialna osoby w kryzysie bezdomności. Oczywiście większość ludzi postrzega to jako tylko i wyłącznie jako zmianę pozytywną, jednak w środowisku osób bezdomnych uzyskiwanie legalnego zarobku często ma także negatywne konsekwencje. Legalny dochód wiąże się z odpłatnością za pobyt w Schroniskach, co często podkreślane jest przez podopiecznych placówek jako poważna przeszkoda w podejmowaniu legalnego zatrudnienia. Drugim bardzo ważnym aspektem jest obawa przed potrąceniami komorniczymi bądź porzucanie pracy z chwilą otrzymania zawiadomienia o takich potrąceniach. Osoby będące w kryzysie bezdomności bardzo często posiadają zadłużenia podlegające egzekucjom komorniczym. Część osób bezdomnych doskonale zdaje sobie z tego sprawę, natomiast spory odsetek kompletnie nie jest tego świadoma. W procesie aktywizacji zawodowej osób bezdomnych bardzo istotne jest uświadamianie uczestnikom przyczynowo-skutkowych aspektów życia i brania

odpowiedzialności za popełniane wcześniej błędy, przy jednoczesnym minimalizowaniu ich skutków. Pracownik socjalny pracujący z osobą podejmującą zatrudnienie powinien wyjaśnić jej na jakiej podstawie naliczane są opłaty za pobyt w placówkach, oraz co dana osoba może zrobić aby je ograniczyć, zwracając szczególną uwagę na to, iż całkowite zwolnienie z odpłatności możliwe jest tylko i wyłącznie przy usamodzielnieniu się od Schroniska. Zwykle Uchwały Rady Miast i Gmin nie określają jednoznacznie wartości opłaty ponoszonej przez mieszkańców Schronisk uzależniając ją od dochodów i aktywności danej osoby, a więc pracownik socjalny może zawierać z usamodzielniającą się osobą bezdomną kontrakt socjalny, w którym zawarte zostaną warunki, w razie których spełnienia opłata będzie niższa. Przy wystąpieniu obciążeń komorniczych rola pracownika socjalnego staje się jeszcze bardziej istotna, gdyż w ramach swoich obowiązków powinien on pomóc stażycie ograniczyć ich skutki, przy jednoczesnym uświadamianiu, iż są to długi, które dana osoba powinna spłacić, gdyż w innym przypadku będzie się z nimi borykać przez resztę życia. Idealnym rozwiązaniem jest aby pracownik socjalny posiadał doświadczenie w rozmowach z komornikami oraz w procedurze upadłości konsumenckiej, która czasami jest jedynym możliwym rozwiązaniem dla osoby objętej egzekucjami komorniczymi. Pracownik socjalny powinien pomóc osobie bezdomnej napisać pismo do komornika, a czasem nawet pojechać z nim do niego, aby zająć się mediacją. Z finansowego punktu widzenia ważne jest to, że pracownik socjalny wszystkie te obowiązki może pełnić w ramach obowiązków

służbowych wynikających z racji zatrudnienia go w Schronisku zgodnie ze standardami świadczenia usług w placówkach, tu po prostu pracownik socjalny Ośrodka Pomocy Społecznej z terenu, na którym znajduje się placówka pomocowa.

Istotnym aspektem, który pojawił się podczas testowania innowacji społecznej jest objęcie uczestników wsparciem asystenta osoby bezdomnej. Asystowanie to metoda pracy z osobą bezdomną, oparta na wprowadzeniu indywidualnego towarzysza i doradcy, który kompleksowo wspiera, motywuje i prowadzi osobę bezdomną przez cały proces reintegracji społecznej i zawodowej, nakierowany na osiągnięcie samodzielności życiowej poprzez pełen i trwały powrót do społeczeństwa, w sposób i w czasie dostosowanym do potrzeb i możliwości osoby (A. Dębska-Cenian „Standard asystowania”). Tak więc asystent, jest w zasadzie towarzyszem usamodzielniającej się osoby bezdomnej, który z jednej strony służy mu radą, z drugiej nakłania do podejmowania samodzielnych decyzji, przy jednoczesnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się problemów. Osoba asystująca powinna mieć wysokie kompetencje społeczne, doświadczenie w pracy z osobami w kryzysie bezdomności oraz rozwiniętą sieć kontaktów z organizacjami i instytucjami pomocowymi. Głównym celem pracy asystenta jest wzbudzenie i utrzymanie motywacji osoby bezdomnej do zmiany swojego położenia, przy wykorzystaniu jej zasobów i dostępnych form wsparcia. Asystent powinien pomagać rozwiązywać problemy wymagając jednocześnie aby decyzje podejmował sam zainteresowany znając sobie sprawę z konsekwencji jakie

mogą one przynieść. Asystent, we współpracy z pracownikiem i terapeutą uzależnień powinien opracowywać kontrakt z osobą bezdomną i dopomagać realizacji go. Przy planowaniu realizacji innowacji „Bezdomni dla bezdomnych” nie wzięto pod uwagę kosztów związanych z zatrudnieniem asystenta osób bezdomnych, na szczęście opiekun stażystów i doradca w Punkcie Konsultacyjnym to osoby, które ukończyły kurs asystenta osób bezdomnych i wykorzystują w swojej pracy wiedzę uzyskaną na tych zajęciach. W ramach prowadzonych działań osoby te objęły asystenturą stażystów, co zaskutkowało utrzymaniem zatrudnienia przez jednego ze stażystów pomimo zajęcia wynagrodzenia za pracę.

Ostatnią bardzo ważną osobą w procesie reintegracji zawodowej osób bezdomnych jest terapeuta uzależnień. Osoby w kryzysie bezdomności bardzo często borykają się z problemem uzależnienia od środków psychoaktywnych. Uzyskanie zatrudnienia, a co za tym idzie środków finansowych niestety często wyzwała nawrót ciągów alkoholowych lub narkotykowych. Z uwagi na powyższe bardzo istotne jest diagnozowanie przyszłych uczestników pod kątem uzależnień, a w razie ich stwierdzenia objęcie ich wsparciem terapeutycznym, które wcale nie musi być świadczone w Schronisku. Z terapeutycznego punktu widzenia o wiele lepsze efekty osiąga się włączając osoby w funkcjonujące „na zewnątrz” grupy terapeutyczne, tak więc dobrą praktyką jest nawiązywanie współpracy z poradniami leczenia uzależnień działającymi w rejonie funkcjonowania placówek dla osób bezdomnych i kierowanie do nich podopiecznych

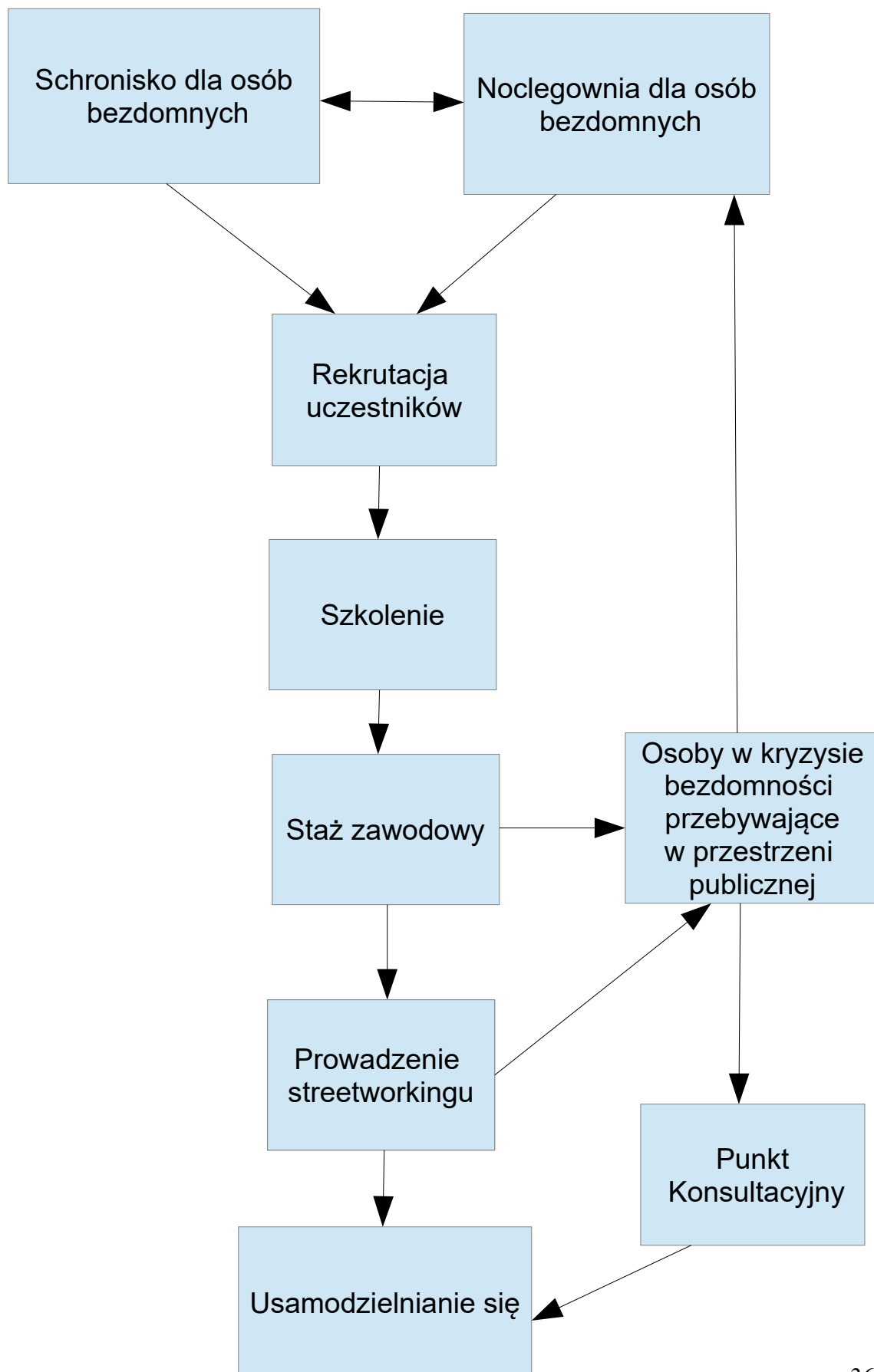
mających problem z uzależnieniem. Dodatkowo współpraca z poradnią daje możliwość kierowania na terapię nie tylko osób uzależnionych, ale także współuzależnionych, dorosłych dzieci alkoholików, lub osób z deficytami wynikającymi z doświadczeniami przemocy i wykorzystywania w dzieciństwie. Stała współpraca z taką placówką zazwyczaj przynosi dobre rezultaty zwłaszcza gdy terapeuta włączony jest w proces kontraktowania i uzgadnianie są z nim poszczególne działania aktywizacyjne.

Dobór specjalistów generalnie uzależniony jest od potrzeb uczestników działań i dostępności form pomocy. W proces ten włączyć można doradcę zawodowego, psychologa, a nawet psychiatrę. Ważne jest aby dobrany zespół miał świadomość, iż pracuje dla dobra osób znajdujących się w kryzysie bezdomności, zarówno tych, które przebywają w placówkach pomocowych, jak również zamieszkujących w przestrzeni publicznej, której mają pomagać przeszkoleni neofici.

Ostatnim wypracowanym w trakcie realizacji innowacji elementem Modelu jest model wsparcia osób w kryzysie bezdomności przebywających w przestrzeni publicznej z wykorzystaniem Punktu Konsultacyjnego. Warunkiem niezbędnym funkcjonowania tego modelu, a tym samym samego Punktu Konsultacyjnego jest możliwość świadczenia w nim pakietu usług rozszerzonego o aktywizację zawodową oraz możliwość odbywania kary ograniczenia wolności w postaci prac społecznie użytecznych.

Działanie takiego systemu przedstawiono na rysunku:

Rys 4. model wsparcia osób w kryzysie bezdomności przebywających w przestrzeni publicznej z wykorzystaniem Punktu Konsultacyjnego:



System wsparcia przy udziale streetworkerów jest dobrze znany i opisany w licznych publikacjach. Innowacyjnym rozwiązaniem jest tutaj kierowanie do Punktu Konsultacyjnego osób w kryzysie bezdomności przebywających w przestrzeni publicznej i deklarujących niechęć do korzystania ze Schronisk i Noclegowni. W Punkcie Konsultacyjnym osoby te powinny czuć się bezpiecznie, nie będąc oceniane z powodu swoich wyborów. Dlatego też ważne jest aby doradca pracujący w Punkcie z jednej strony posiadał duże doświadczenie w pracy z osobami bezdomnymi, z drugiej nie dyskryminował osób będących pod wpływem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych. Z uwagi na powyższe rekomendowane jest aby doradca w Punkcie Konsultacyjnym posiadał doświadczenie w pracy jako streetworker bezdomności, a jednocześnie przeszkolenie z zakresu asystentury osobom bezdomnym.

Osoby w kryzysie bezdomności korzystające z pomocy udzielanej w Punkcie Konsultacyjnym powinny mieć możliwość wypełnienia dokumentów niezbędnych do uzyskania dowodu osobistego, należącego świadectwa, orzeczenia o niepełnosprawności, uzyskania mieszkania, lub napisania wszelkich pism służących poprawie sytuacji życiowej. Punkt Konsultacyjny wyposażony powinien być w minimum dwa krzesła, biurko, laptop z dostępem do internetu, drukarkę i czajnik elektryczny aby móc zrobić osobom korzystającym ciepłą herbatę lub kawę. Dostęp do internetu niezbędny jest w celu wyszukiwania ogłoszeń o pracę, instytucji pomocowych i załatwianiu

niektórych spraw urzędowych, takich jak zgłoszenie do rejestracji w urzędzie pracy lub umówienie do lekarza. Doradca powinien służyć im wsparciem i pomocą w wypełnianiu dokumentów. Jednocześnie doradca powinien kłaść nacisk na zmianę sytuacji życiowej zgłaszających się osób, proponować im podjęcie terapii, leczenia, udanie się do placówki pomocowej, uregulowanie spraw związanych z wymiarem sprawiedliwości, czy w końcu podjęcia działań mających na celu aktywizację zawodową. W przypadku ostatniego zagadnienia bardzo ważne jest aby doradca miał możliwość organizacji staży zawodowych, prac społecznie użytecznych i innych form aktywizacji zawodowej osób z kręgu zagrożenia wykluczeniem społecznym. Organizacja tych instrumentów rynku pracy w przypadku osób w kryzysie bezdomności zamieszkujących w przestrzeni publicznej jest trudne. Warto w tym celu wykorzystać potencjał Schronisk i Noclegowni, które na co dzień borykają się z problemem aktywizacji osób bezdomnych. Umożliwienie osobom w kryzysie bezdomności przebywającym w przestrzeni publicznej odbywania stażu lub prac społecznie użytecznych w placówkach pomocowych kilka istotnych zalet:

- pozwala na ich reintegrację zawodową i społeczną w bezpiecznym dla nich środowisku,
- umożliwia im wyjście z bezdomności bezpośrednio z miejsc niemieszkalnych
- ograniczenie wydatków samorządów lokalnych na pomoc społeczną, gdyż osoby te nie przebywając w placówkach pomocowych nie generują kosztów z tym związanych.

Rozwiązanie takie posiada też jedną zasadniczą wadę – osoby bezdomne przebywające w przestrzeni publicznej wymagają często indywidualnego podejścia i specjalnego traktowania. Sam proces rekrutacji jest trudny, gdyż osoby te zwykle są bardzo nieufne i większość z nich w pierwszym momencie odmawia podjęcia jakichkolwiek działań. Zazwyczaj dopiero po kilkukrotnych namowach i uzmysłowieniu zalet wynikających z podjęcia działań aktywizacyjnych zgadzają się w nich uczestniczyć. Najczęściej kolejnym problemem jest założenie rachunku bankowego przez beneficjentów. Bardzo rzadko osoby te posiadają rachunki bankowe, a nawet jeżeli to w większości obciążone są zajęciami komorniczymi. Stanowi to poważne wyzwanie, ale na szczęście oby dwie formy aktywizacji wolne są od zajęć komorniczych i zwykle wystarczy tylko napisać pismo do komornika. Sama organizacja stażu niesie natomiast wiele zagrożeń i sytuacji wymagających dużej elastyczności od osoby go prowadzącej. Osoby w kryzysie bezdomności zamieszkujące miejsca niemieszkalne są już w tak trudnej sytuacji, że utrata dochodu nie jest dla nich żadnym problemem. Dlatego też nie należy oczekiwać, iż osoba powracająca na rynek pracy wprost „z ulicy” od razu staną się pełnowartościowymi pracownikami. Trzeba być gotowym, na spóźnienia, a nawet bumelki, przychodzenie do pracy pod wpływem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych, niecenzuralne słowa lub nieodpowiednie zachowania. Oczywiście nie należy tego tolerować, ale również nie powinno się od razu wyciągać daleko idących konsekwencji. W niektórych przypadkach, na początku sukcesem jest, iż dana osoba w ogóle przyszła do

pracy. Osoby w kryzysie bezdomności zamieszkujące w miejscach niemieszkalnych stopniowo włączane w rynek pracy i obowiązki wynikające z zawartej umowy potrafią utrzymać zatrudnienie i ostatecznie stać się pełnowartościowymi pracownikami.

Cały przedstawiony model innowacji nie jest łatwy do przeprowadzenia i wymaga zaangażowania wielu osób i instytucji, jednak osoby w kryzysie bezdomności stanowią najtrudniejszą do rehabilitacji zawodowej grupę uczestników. Sam proces aktywizacji, w porównaniu do nakładów na zabezpieczenie potrzeb bytowych osób bezdomnych, wcale nie jest kosztowny, zwłaszcza jeżeli korzysta się z dostępnych w regionie form wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dodatkowym atutem jest udzielanie pomocy osobom znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji życiowej – osobom w kryzysie bezdomności zamieszkującym miejsca niemieszkalne. Biorąc to wszystko pod uwagę uważamy, iż model innowacji, który tutaj prezentujemy jest bardzo istotny i wart powielania. Organizacja nasza zamieści go na swojej stronie internetowej, jako dokument w formacie pdf, który można będzie nieodpłatnie pobrać oraz przedstawi Zarządowi Głównemu Towarzystwa celem upowszechnienia w innych oddziałach stowarzyszenia.